

KVINNAN LIKSTALLES MED MAN I STATSTJÄNST.

BLOTT ETT FÅTAL "OLÄMPLIGA" SYSSELSÄTTNINGAR. KVINNAN BEFRIAS FRÅN AFGIFTER FÖR "ÄNKLINGSPENSIONERING"

De af justitieministern i maj 1919 tillkallade sakkunniga för utredning af frågan om beredande af utsträckt behörighet för kvinnor att vinna tillträde till civil statstjänst ha på på onsdagen till K. M:t afgifvit andra delen af sitt betänkande, hvarmed kommitterades arbetsuppgift skulle i det stora hela vara slutförd; den enda fråga, som återstår, gäller kvinnan i utövande af prästerligt arbete, hvilken kommer att behandlas i annat sammanhang, då den är af kyrkolags natur. Kommitterade, hvilka utgjorts af fru Emilia Broomé, ordförande, pastor Harald Hallén, advokaten Mathilda Staël von Holstein, redaktör Anders Pers och hofrättsassessor A. Afzelius, föreslå, att kvinna i fråga om behörighet att inneha statstjänst i regel skall vara likställd med man.

Fru Emilia Broomé.
Ordförande inom de sakkunniga.

Där det feminina ej får vara med.

Från likställighetsregeln undantagas:

- 1) militära och civilmilitära tjänster samt andra tjänster, med hvilka är förenad skyldighet att tjänstgöra vid armén eller marinen;
- 2) diplomatiska och konsulära tjänster, socialattaché- och kanslistbefattningar däri dock ej inbegripna;
- 3) vissa tjänster vid fångvärdan;
- 4) tjänster, med hvilka är förenad skyldighet att ansvara för eller biträda vid upprätthållande af allmän ordning och säkerhet;
- 5) tjänster vid tullverkets kust- och gränsbevakning;
- 6) tjänster, tillhörande bevakningspersonalen vid skogsstaten; samt
- 7) gymnastiklärarejänster vid högre allmänt läroverk och vid manligt folkhögskoleseminarium.

I motiveringen framhålles, att mer eller mindre välgående skäl kunna anföras för att till dessa undantag lägga ytterligare ett eller annat; utan svårighet kunna nämligen uppvisas exempel på att vissa icke undantagna tjänster torde mindre väl lämpa sig för kvinnor, och att en allmän uppfattning kan ställa sig främmande för att kvinnor skola kunna innehafva dylika befattningar. Kommitterade ha emellertid ansett det onödigt att belasta lagen med detaljbestämmelser för sådana fall, där kvinnor på grund af uttryckligen fastställda eller i sakförhållandena grundade kompetensvillkor äro uteslutna från vissa befattningar. Enligt kommitterades uppfattning ligger i själfva den naturliga utvecklingen en fullt betryggande garanti mot olämpliga verkningar af denna reform. I det verk-

liga lifvet torde de flesta af de exempel, som kunna tänkas såsom grund för mera vidtgående undantagsbestämmelser, befinnas sakna reallt underlag, och i öfrigt har det syntts icke med fog kunna antagas, att en fri konkurrens mellan man och kvinna skall göra intrång i statens intresse att för sin tjänst utvälja den lämpligaste. Med hänvisning jämväl till motsvarande lagstiftning i utlandet hafva kommitterade därför ansett det i det stora hela kunna med full tillförsikt öfverlämnas åt förhållandena att reda sig själfva.

Gift kvinna lika med ogift.

Beträffande gift kvinna föreslå kommitterade, att nuvarande restriktiva bestämmelser skola bortfalla och att således för statstjänstens hela område gift kvinna skall vara likställd med ogift.

Man och kvinna lika lön.

I fråga om de kvinnliga statstjänarnas aflöningsförhållanden hafva kommitterade framhållit, att deras uppgift varit väsentligen begränsad till en undersökning, huruvida i aflöningshänseende en åtskillnad fortfarande bör upprätthållas mellan manliga och kvinnliga statstjänare eller huruvida äfven i detta afseende likställighet bör genomföras. Utanför uppgiften har sålunda legat att pröfva lämpligheten af andra aflöningsprinciper än de nuvarande, framför allt den s. k. familjeförsörjningsprincipen. Resultatet har blifvit, att med nuvarande aflönings-system såsom utgångspunkt likställighet

bör gälla mellan manliga och kvinnliga innehafvare af samma befattning med afseende å såväl begynnelse- eller grundlön som ålderstillägg och öfriga aflöningsförmåner. Kommitterades ståndpunkt kan därför uttryckas såsom principen lika lön för man och kvinna i samma befattning.

I fråga om de tjänster, som reserveras för kvinnor, blir bestämmandet af aflönningen en fråga af ren löneregleringsnatur och har därför icke af kommitterade upptagits till närmare behandling.

Tidigare pensionering för kvinna.

I fråga om pensioneringen ha kommitterade föreslagit en höjning af den normala kvinnliga pensionsåldern från nuvarande 60 år till 62 år. I de fall, då den manliga pensionsåldern understiger den normala, 67 år, föreslås för kvinnlig statstjänare en pensionsålder af 60 år. I fråga om vissa befattningar vid sjukvårdsanstalter och vid telegrafverket föreslås den kvinnliga pensionsåldern skola bibehållas vid nuvarande 55 år. Med afseende å det såsom villkor för erhållande af hel pension föreskrifna antalet tjänsteår föreslås likhet skola gälla mellan manliga och kvinnliga statstjänare.

Högre pensionsavgifter.

Beträffande pensionsavgifterna hafva kommitterade ansett kvinnlig statstjänare böra erlägga högre afgift än manlig innehafvare af samma befattning i förhållande till den lägre kvinnliga pensionsåldern. Tillika bör enligt förslaget afgiften höjas med hänsyn till den högre kvinnliga medellifslängden. Enligt en vid betänkandet fogad försäkringsmatematisk utredning af aktuarien i Thule fil. dr R. Palmqvist kommer denna ökning, i förhållande till afgiften för manlig befattningshafvare, att utgöra dels 10 proc., motsvarande merkostnaden på grund af den högre kvinnliga medellifslängden, dels och ytterligare 25 proc. för hvarje år, hvarmed pensionsåldern för kvinna understiger den för man gällande.

Inga avgifter för änklingspensionering.

Skyldighet att erlägga avgifter till efterlevande anhörigas pensionering åligger för närvarande icke kvinnlig statstjänare. Kommitterade föreslå i detta afseende, att kvinnlig statstjänare skall vara skyldig erlägga afgift för beredande af pension till efterlevande barn. Någon "änklingspensionering" hafva kommitterade däremot icke ansett böra komma till stånd. Familjepensionsavgiften beräknas till 1 proc. af det familjepensionsunderlag eller delaktighetsbelopp i pensionskassan, som gäller för hvarje särskild befattning.

Enligt verkställda beräkningar kommer med de pensionsavgifter, som enligt förslaget skulle åligger de kvinnliga statstjänarna, vid genomförande af likalönsprincipen i allmänhet jämvikt att inträda i förhållandet mellan mäns och kvinnors behållna löner, oaktadt männens väsentligt högre avgifter för änke- och

pupillpensioneringen.

Vissa tjänster böra reserveras åt kvinnor.

I fråga om vissa statstjänsters reserverande för kvinnor hafva kommitterade utgått från att nuvarande ordning i detta afseende bör i hufvudsak bibehållas. Särskildt gäller detta om de s. k. biträdesbefattningarna i ämbetsverken. Vissa f. n. för kvinnor reserverade befattningar, exempelvis inom undervisningsväsendet, hafva kommitterade dock ansett böra öppnas till fri täflan mellan män och kvinnor. Detsamma gäller ock i fråga om vissa befattningar, exempelvis vid postverket, hvilka f. n. icke äro på annat sätt reserverade än att ett visst förhållande fastställts mellan antalet manliga och kvinnliga befattningar.

En afvikande mening.

Betänkandet är enhälligt, utom i fråga om pensionsåldern, i hvilket afseende fröken Staël von Holstein reserverat sig under hemställan om införande af lika pensionsålder för män och kvinnor.